

A les Illes Balears, abans de l'assumpció de competències en matèria d'investigació agrària per la comunitat autònoma, no hi havia cap estructura d'investigació com a tal. Per tant, en no haver-hi béns, drets ni obligacions de l'estat, com tampoc personal adscrit als serveis que s'havien de traspasar, la transferència va ser merament testimonial. La Direcció General d'Agricultura, a través del Servei d'Agricultura, va assumir la responsabilitat de la realització, coordinació i supervisió de la investigació i experimentació agrària que es desenvolupa a les Illes. Enfront d'aquesta realitat, la Conselleria d'Agricultura i Pesca, conscient de la necessitat d'impulsar la investigació per potenciar el desenvolupament científic i tecnològic de l'agricultura balear, va considerar convenient dotar-se d'una estructura adequada mitjançant la creació d'un òrgan administratiu en matèria de recerca, experimentació, formació i divulgació agrària capaç de determinar les línies mestres d'aquestes activitats i canalitzar les demandes del sector. Així, pel decret 32/2002 de 8 de març del 2002, va crear-se l'Institut de Recerca i Formació Agrària i Pesquera de les Illes Balears (IRFAP), adscrit a la Conselleria d'Agricultura i Pesca.

Al rescat de varietats autòctones

Joan Rallo Garcia, director de l'Institut de Recerca i Formació Agrària i Pesquera de les Balears

Els objectius generals bàsics d'aquest institut són la promoció i coordinació de les activitats d'investigació agroalimentària, experimentació i formació agrària i pesquera, així com la transferència dels resultats al sector. Igualment, assumeix la col·laboració amb altres entitats de caràcter públic i amb el sector privat per elaborar projectes i promoure contractes o convenis de col·laboració. En l'actualitat, a les Illes Balears són catorze les persones que duen a terme tasques d'investigació i experimentació, xifra que es preveu augmentar significativament en els propers anys. La infraestructura científica de la investigació agroalimentària a les Balears és constituïda per quatre finques experimentals: dues a Menorca, una a Mallorca i una altra a Eivissa, a més d'un laboratori ubicat a Palma. La transferència tecnològica es realitza fonamentalment a través de les delegacions comarcals de la Conselleria. El pressupost d'aquest any per a investigació i experimentació ascendeix pràcticament a 1 milió d'euros, un 17% més que l'any anterior, el 56% del qual correspon a despeses reals d'investigació i experimentació. A més dels mateixos projectes d'investigació agroalimentària, també se'n realitzen de coordinats amb altres autonomies, normalment en col·laboració amb l'Institut Nacional de Investigación Agraria y Alimentaria, i igualment amb la Universitat de les Illes Balears. Naixen així una sèrie de línies mestres de treball que presten especial interès tant als cultius de l'ametller, olivera, garrofer, cítrics, cirerers i albercoquers com a la recuperació dels recursos fitogenètics de la resta dels cultius llenyosos més tradicionals.

Si ens centrem en la fruita dolça i els cítrics, aquests últims estan passant per una forta crisi. Es calcula un excedent d'uns 10 milions de quilos, la majoria dels quals són de varietats d'estació mitjana. S'han estudiat les possibilitats de canviar navelina per navelate i valència late (varietats més tardanes), les necessitats hídriques, la influència de les abelles en la formació de pinyols, la producció i l'augment de la mida del fruit en la pol·linització de navelate amb abelles, entre altres aspectes. En albercoquer, pràcticament han desaparegut els sequers. La competència turca i el *Capnodis* (cuc capgròs) han arruïnat el cultiu, orientant-se les noves plantacions a consum directe en fresc de la fruita. S'han recuperat 19 clons de l'albercoquer autòcton "galta vermella", el qual allarga el període de recol·lecció des de principi fins a final de juliol. S'estudien també nous portaempelts. El cirerer, important a principi del segle passat, gairebé ha desaparegut en l'actualitat a causa del *Capnodis*. S'han recuperat 9 cultivars autòctons caracteritzats per ser autoestèrils i amb molt poques necessitats de fred, raons per les quals s'estan utilitzant per a l'obtenció de noves varietats de cirera amb aquests caràcters.

Fins fa poc, les Illes posseïen una gran riquesa en varietats vegetals autòctones, a causa, en certa manera, de l'aïllament de la nostra agricultura. Amb l'objectiu de preservar l'important patrimoni genètic i també cultural acumulat al llarg de moltes generacions, s'ha desenvolupat un projecte de recuperació dels recursos fitogenètics de diverses espècies de fruita. Així, va recuperar-se un bon grapat de varietats, moltes de les quals tenien un alt risc d'erosió genètica. De pomera, se n'han trobat 42; de cirerer, 9; de figuera, 26; de melicotoner, 1; de perera, 9; de prunera, 8; d'albercoquer, 5; i de vinya, 52, que ara es troben en procés de conservació, d'estudi, i que poden assolir gran importància en un futur immediat com a font de diversitat genètica. En aquesta línia, el Govern balear ha establert un règim d'ajudes per a la protecció de varietats vegetals autòctones amb risc d'erosió genètica, de manera que s'ha fixat en 732,03 euros la quantia anual de l'ajuda per hectàrea.

